

มองโลก แข่งขัน

COMPETITION FOCUS

สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

การแข่งขันทางการค้า

ในธุรกิจบริการ

แพลตฟอร์มดิจิทัล

TCCT เสรีและเป็นธรรม

เฝ้าระวังโครงสร้างและพฤติกรรมในธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัล
ที่อาจเข้าข่ายความผิดตามกฎหมายการแข่งขันทางการค้า
พร้อมพัฒนาแนวทางการกำกับดูแลเชิงรุกให้เกิดความเป็นธรรม
กับทุกภาคส่วน

การส่งเสริมและพัฒนา

**ความร่วมมือกับหน่วยงาน
กำกับดูแลการแข่งขันของต่างประเทศ**

เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2565

ศาสตราจารย์สกันธ์ วัชรญูวัฒนา ประธานกรรมการการแข่งขันทางการค้า พร้อมด้วย ดร.รักษเกชา แฉ่วฉายนายสมศักดิ์ เกียรติชัยลักษณ์ กรรมการการแข่งขันทางการค้า และนายมนยศ วรรณระภูติ รองเลขาธิการ รักษาการแทนเลขาธิการคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ได้ต้อนรับ Mr. SUZUKI Kazuya, Chief Representative และคณะ ซึ่งเป็นผู้แทนจากองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งประเทศญี่ปุ่น (JICA) เนื่องในโอกาสเข้ารับตำแหน่งใหม่ พร้อมด้วย Mr. MAEDA Yutaka, Deputy Senior Officer for Consumption Tax Pass - on Issues ผู้แทนจากองค์การกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้าแห่งประเทศญี่ปุ่น (JFTC) และได้หารือร่วมกันเกี่ยวกับ **แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน** เพื่อพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร และเสริมสร้างประสิทธิภาพการกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้าของไทย

การจัดประชุมระหว่างประเทศ หัวข้อ

**“ยุทธศาสตร์การส่งเสริมสภาพแวดล้อมการแข่งขันทางการค้า
สำหรับหน่วยงานกำกับดูแลการแข่งขัน
ในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก”**

เมื่อวันที่ 25-27 ตุลาคม 2565

สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า (สำนักงาน กทค.) ร่วมกับองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (The Organisation for Economic Co - operation and Development: OECD) และศูนย์นโยบาย OECD แห่งประเทศเกาหลี (OECD/ Korea Policy Centre: KPC) จัดประชุมระหว่างประเทศ หัวข้อ **“ยุทธศาสตร์การส่งเสริมสภาพแวดล้อมการแข่งขันทางการค้าสำหรับหน่วยงานกำกับดูแลการแข่งขันในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก”** โดยได้รับเกียรติจากนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ อดีตนายกรัฐมนตรี ปรากฏภาพพิเศษในหัวข้อ **“Making Competition Policy a Policy Mainstay”** ที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของนโยบายการแข่งขันทางการค้าต่อระบบเศรษฐกิจของไทย ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ซึ่งการประชุมครั้งนี้ เป็นการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลการแข่งขันของต่างประเทศ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการแข่งขันทางการค้าของไทยให้ทัดเทียมต่างประเทศ และสามารถบังคับใช้กฎหมายได้ตามหลักสากล ทั้งนี้ มีคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า และบุคลากรของสำนักงาน กทค. ผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลการแข่งขันจากภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก รวมไปถึงผู้แทนหน่วยงานกำกับดูแลธุรกิจเฉพาะรายสาขาของไทยเข้าร่วมการประชุม ซึ่งจัดขึ้น ณ โรงแรม เดอะ สุโกศล กรุงเทพฯ

การแข่งขันทางการค้า

ในธุรกิจบริการ

แพลตฟอร์มดิจิทัล

ในระยะที่ผ่านมาความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตและธุรกิจเป็นอย่างมาก และก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะ “**ธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัล (e - Service Platforms)**” ที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยในปี 2564 มีมูลค่าสูงถึง 4 ล้านล้านบาท หรือขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 6 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจข้ามพรมแดน (Cross - Border) ที่มีศักยภาพและเงินทุนจำนวนมาก

ธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ถูกสร้างขึ้นมานั้นมีหลากหลายประเภทขึ้นอยู่กับการใช้งาน ซึ่งสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) ได้แบ่งประเภทของธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลออกเป็น 11 ประเภท ดังนี้

- 1 Marketplace**
แพลตฟอร์มกลางในการซื้อขาย หรือแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ ที่มีผู้ขายมากกว่า 1 ราย
- 2 Sharing Economy Platform**
แพลตฟอร์มตัวกลาง ในการให้บริการต่าง ๆ
- 3 Communication Platform**
แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ
1) แพลตฟอร์มสื่อสารทั่วไป ที่ให้บริการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ใช้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Communication Platform - General)
2) แพลตฟอร์มสื่อสารที่ใช้สำหรับการซื้อขายสินค้าหรือบริการ (C - Commerce)
- 4 Social Media**
แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ
1) แพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ทั่วไป (Social Media - General) ที่ให้บริการในการเชื่อมโยง สื่อสาร และแบ่งปันข้อมูลและความสนใจแก่กัน
2) แพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้สำหรับการซื้อขายสินค้าและบริการ (S - Commerce)
- 5 Advertising Service**
แพลตฟอร์มที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการจับคู่อุปสงค์และอุปทานของ การโฆษณาออนไลน์
- 6 Streaming Platform: Audio - Visual and Music Sharing**
แพลตฟอร์มที่ให้บริการรับและแสดงสื่อมีเดีย หรือเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต
- 7 News Aggregator**
ตัวกลางที่รวบรวมข่าวจากแหล่งต่าง ๆ
- 8 Searching Tools**
แพลตฟอร์มให้บริการสืบค้นข้อมูล ได้แก่ แพลตฟอร์มให้บริการสืบค้นแหล่งที่ตั้งของข้อมูลคอมพิวเตอร์ทั่วไป (Online Search Engine) และแพลตฟอร์มสืบค้นข้อมูลในหัวข้อที่เฉพาะเจาะจง (Specialized Search Tools)
- 9 Map**
ให้บริการแผนที่ออนไลน์
- 10 Payment System**
ที่ให้บริการรับชำระเงินด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
- 11 System Support**
การสนับสนุนระบบต่าง ๆ อาทิ บริการพื้นที่เก็บสำรองข้อมูล (Cloud Service) บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Service Provider) ซอฟต์แวร์ให้บริการเข้าถึงและโต้ตอบกับเนื้อหาเว็บไซต์ที่อยู่บนเซิร์ฟเวอร์ (Web Browser)

สำหรับประเทศไทยมีธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

**ธุรกิจแพลตฟอร์ม
ขายสินค้าออนไลน์**
เช่น Lazada และ Shopee

**ธุรกิจแพลตฟอร์ม
จองห้องพัก**
เช่น Booking และ Agoda

ธุรกิจแพลตฟอร์มขนส่งสินค้า
เช่น Flash Kerry Grab
และ Gojek

ธุรกิจสื่อสังคมออนไลน์
เช่น Facebook Instagram
และ Google

**ธุรกิจแพลตฟอร์มที่ให้บริการ
รับและแสดงสื่อมีเดีย**
เช่น Netflix Spotify และ YouTube

ซึ่งธุรกิจเหล่านี้ ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อลดต้นทุนในการบริหารจัดการข้อมูลและการกระจายสินค้า ลดขั้นตอนและอุปสรรคทางธุรกิจเพื่อให้บริการกับลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ธุรกิจมีความคล่องตัวสูงและสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบสนองลูกค้าได้อย่างแม่นยำ เป็นผลทำให้ธุรกิจแบบดั้งเดิมไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อสภาพตลาดปัจจุบัน จึงทำให้ถูกแย่งพื้นที่ตลาด โดยเฉพาะในธุรกิจภาคบริการ เช่น ธุรกิจค้าปลีกค้าส่งออนไลน์ ธุรกิจขนส่งสินค้า และธุรกิจด้านการท่องเที่ยว

พฤติกรรมที่ต้องติดตาม และเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด

จากการขยายตัวของธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงมีแนวโน้มที่ผู้ประกอบการธุรกิจอาจมีพฤติกรรมการแข่งขันทางการค้าในลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องเฝ้าระวังตาม พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ดังนี้

1 การรุกคืบในแนวดิ่ง (Vertical Integration)

เนื่องจากมีความได้เปรียบเรื่องข้อมูลการค้าที่ธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลเป็นเจ้าของ จึงทำให้ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มขายสินค้าออนไลน์ผันตัวเองมาเป็นผู้เล่นในตลาดซื้อขายออนไลน์ด้วย เพื่อต้องการจะรวบรวมกำไรที่เกิดขึ้นจากการขายสินค้าบนแพลตฟอร์มมาเป็นของตนเองให้ได้มากที่สุด ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่าธุรกิจแพลตฟอร์มขายสินค้าออนไลน์อาจจะทำการไม่เป็นธรรมในลักษณะใช้สื่อโฆษณาบนแพลตฟอร์มของตนเองเพื่อดึงยอดขายจากร้านค้าอื่น ๆ มาสู่ร้านค้าของตนเอง หรืออาจมีพฤติกรรมกีดกันผู้บริโภคนในการเข้าถึงร้านค้าอื่น ๆ เพื่อเพิ่มยอดขายหรือเรียกว่า “Consumer Foreclosure” เช่น การใช้อัลกอริทึม (Algorithm) ในการค้นหาสินค้าที่เอนเอียงมายังร้านค้าของตนเองในลักษณะที่เรียกว่า “Top Search” เป็นต้น **ทั้งนี้ การกระทำลักษณะดังกล่าวถือเป็นการจำกัดการแข่งขันในตลาดซื้อขายสินค้าออนไลน์ ที่ธุรกิจแพลตฟอร์มเป็นผู้บริหารจัดการอย่างไม่เป็นธรรม และสุดท้ายร้านค้าจะถูกรุกคืบจากแนวดิ่ง และถูกกีดกันออกจากตลาดไปในที่สุด**

2 การเสนอบริการแบบขายพ่วง (Bundling)

เพื่อเพิ่มกำไรให้กับธุรกิจแพลตฟอร์มตลาดซื้อขายสินค้าออนไลน์ เช่น การรวมระบบการชำระเงิน (Payment System) และบริการขนส่งสินค้า (Delivery Service) ซึ่งหากเป็นการบังคับให้ร้านค้าบนแพลตฟอร์มจำเป็นต้องใช้ระบบการชำระเงิน และบริการขนส่งสินค้าจากผู้ให้บริการแพลตฟอร์มแต่เพียงผู้เดียว **การกระทำลักษณะดังกล่าวอาจถือเป็นการจำกัดการแข่งขัน ซึ่งมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของตลาดที่เกี่ยวข้องกับตลาดซื้อขายสินค้าออนไลน์**

3 การกีดกันผู้เล่นรายใหม่เข้าสู่ตลาด (Exclusionary Conduct)

ผ่านการกำหนด Price Parity Clause ซึ่งเป็นการบังคับให้ผู้ค้าไม่สามารถกำหนดราคาต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในแพลตฟอร์มในช่องทางการจำหน่ายอื่น ๆ ซึ่งจะมีผลต่อการแข่งขันในค่าส่วนแบ่งการขาย (Gross Profit: GP) เมื่อผู้แข่งขันในแพลตฟอร์มตลาดซื้อขายสินค้าออนไลน์จะเข้าสู่ตลาดโดยการเสนอค่าส่วนแบ่งการขายให้แก่ร้านค้าในระดับต่ำกว่าแพลตฟอร์มรายใหญ่รายเดิมในตลาด จึงทำให้ร้านค้าไม่สามารถกำหนดราคาขายสินค้าที่ต่างกันได้ในแต่ละแพลตฟอร์ม แม้ว่าจะได้รับข้อเสนอค่าคอมมิชชั่นที่ต่ำกว่าจากแพลตฟอร์มรายใหม่ จึงทำให้ผู้ซื้อสินค้าไม่มีแรงจูงใจที่จะเปลี่ยนแพลตฟอร์มในการซื้อสินค้าตามที่ต้องการได้

4 การใช้อำนาจเหนือตลาดที่อาจเกิดขึ้นในลักษณะการใช้อำนาจของผู้ซื้อรายใหญ่ (Buyer Power)

โดยการบีบบังคับหรือกดราคาอย่างไม่เป็นธรรม ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้เมื่อธุรกิจแพลฟอรมนั้นอยู่ในสถานะ “Gatekeeper” ที่สามารถควบคุมทิศทางการแข่งขันในตลาดและการเข้าสู่ตลาดนี้ได้เกือบทั้งหมด หรือเป็นผู้ซื้อรายใหญ่รายเดียวในตลาด

การกำกับดูแล การแข่งขันทางการค้าที่เป็นธรรม

ของสำนักงาน กคค.

1 ออกประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

1.1 แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำต้องห้ามของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 4 ตุลาคม 2561

1.2 แนวทางพิจารณาการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบธุรกิจให้บริการดิจิทัลแพลตฟอร์มรับและส่งอาหารกับผู้ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2563

โดยมีการกำหนดพฤติกรรมที่ห้ามกระทำ ดังนี้

- การกำหนดหรือรักษาระดับราคาซื้อหรือราคาขายสินค้าหรือค่าบริการอย่างไม่เป็นธรรม
- การกำหนดเงื่อนไขในลักษณะที่ไม่เป็นธรรมให้ผู้ประกอบธุรกิจอื่นซึ่งเป็นผู้ค้าของตนต้องจำกัดการบริการ การผลิต การซื้อ หรือการจำหน่ายสินค้า หรือต้องจำกัดโอกาสในการเลือกซื้อ หรือขายสินค้า การได้รับหรือให้บริการ หรือในการจัดหาสินค้าจากผู้ประกอบธุรกิจอื่น
- การระงับ ลด หรือจำกัดการบริการ การผลิต การซื้อ การจำหน่าย การส่งมอบ การนำเข้า ในราชอาณาจักรโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรทำลายหรือทำให้เสียหายซึ่งสินค้า เพื่อลดปริมาณให้ต่ำกว่าความต้องการของตลาด
- การแทรกแซงการประกอบธุรกิจของผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

โดยมีการกำหนดการปฏิบัติทางการค้าของผู้ประกอบธุรกิจให้บริการดิจิทัลแพลตฟอร์มรับและส่งอาหาร ซึ่งอาจเข้าข่ายเป็นการกระทำอันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบธุรกิจร้านอาหาร ดังนี้

- การเรียกเก็บค่าใช้จ่าย ค่าตอบแทน หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ไม่เป็นธรรม
- การกำหนดเงื่อนไขทางการค้าอันเป็นการจำกัดหรือขัดขวางการประกอบธุรกิจของผู้อื่นอย่างไม่เป็นธรรม
- การใช้อำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรม
- การปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมอื่น ๆ

เป็นความผิดตามมาตรา 50

แห่ง พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 โดยมีโทษทางอาญา จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือ ปรับไม่เกินร้อยละ 10 ของรายได้ในปีที่กระทำความผิด หรือทั้งจำทั้งปรับ

เป็นความผิดตามมาตรา 57

แห่ง พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 โดยมีโทษทางปกครอง ปรับไม่เกินร้อยละ 10 ของรายได้ในปีที่กระทำความผิด

2

พิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัล

กรณีธุรกิจส่งอาหาร (ผ่านแอปพลิเคชัน) ปรับขึ้นค่านายหน้า

2.1 ประเด็น/ข้อเท็จจริง

สำนักงาน กค. ตรวจสอบว่ามีผู้โพสต์ข้อความบน Facebook กล่าวถึงผู้จัดการฝ่ายขายท้องถิ่นของ **บริษัท เก้าเก้า จำกัด** (นามสมมติ) ซึ่งเป็นผู้ให้บริการดิจิทัลแพลตฟอร์มรับส่งอาหาร ได้ทำการปิดระบบจำหน่ายอาหารของ **ร้านอาหารสมไชย** (นามสมมติ) เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2563 เนื่องจากแจ้งจะปรับขึ้นอัตราค่าส่วนแบ่งการขาย (GP) จากร้อยละ 27 เป็นร้อยละ 35 ของรายรับค่าอาหารรวมทั้งหมด (ไม่รวมภาษี) โดยได้ปิดการแสดงผลการค้นหาบนแพลตฟอร์มรับส่งอาหารในช่วงเวลาที่ให้ร้านอาหารสมไชยพิจารณาว่าจะยินยอมให้ปรับขึ้นค่าส่วนแบ่งการขายหรือไม่ ซึ่งเป็นผลให้ร้านอาหารสมไชยไม่สามารถขายอาหารผ่านแพลตฟอร์มของบริษัท เก้าเก้า จำกัด ได้ในวันและเวลาที่ทำการปิดระบบดังกล่าว

2.2 คำวินิจฉัยของ กค.

ตาม พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560

- 1 บริษัท เก้าเก้า จำกัด และร้านอาหารสมไชย เป็นผู้ประกอบธุรกิจตามมาตรา 5
- 2 มีขอบเขตตลาดด้านสินค้าหรือบริการ คือ การให้บริการดิจิทัลแพลตฟอร์มรับและส่งอาหาร และมีขอบเขตตลาดด้านภูมิศาสตร์ คือ กรุงเทพฯ และปริมณฑล
- 3 บริษัท เก้าเก้า จำกัด มีรายได้รวมในเขตพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล เท่ากับ X บาท และมีส่วนแบ่งตลาดเป็นอันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 24.54 จึงถือว่า มีอำนาจตลาด แต่มียอดเงินขายไม่ถึง 1 พันล้านบาท จึงไม่เข้าข่ายเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด

- 4 บริษัท เก้าเก้า จำกัด ปิดการแสดงผลการค้นหาร้านอาหารสมไชยในวันที่ 12 สิงหาคม 2563 ซึ่งอยู่ในระหว่างการเจรจาปรับขึ้นค่าส่วนแบ่งการขาย เพื่อบังคับให้ร้านอาหารสมไชยต้องยอมรับในการปรับขึ้นจากเดิมร้อยละ 27 เป็นร้อยละ 35 ทำให้ร้านอาหารสมไชยสูญเสียรายได้ในวันดังกล่าว จึงถือว่า บริษัท เก้าเก้า จำกัด ใช้อำนาจตลาดเอาเปรียบคู่ค้าอย่างไม่เป็นธรรมส่งผลให้ร้านอาหารสมไชยได้รับความเสียหาย

2.3 มติของ กค.

1 บริษัท เก้าเก้า จำกัด

มีความผิด **ฐานใช้อำนาจตลาดเอาเปรียบคู่ค้า** อย่างไม่เป็นธรรม
ตามมาตรา 57
แห่ง พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560

ปรับไม่เกิน **ร้อยละ 10** ของรายได้ในปีที่กระทำความผิด เป็นจำนวนเงิน **2,275,091.76 บาท**

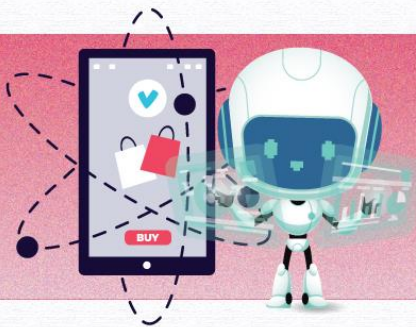

2

ปรับผู้จัดการฝ่ายขายท้องถิ่นของ **บริษัท เก้าเก้า จำกัด** เป็นจำนวนเงิน **227,509.17 บาท**

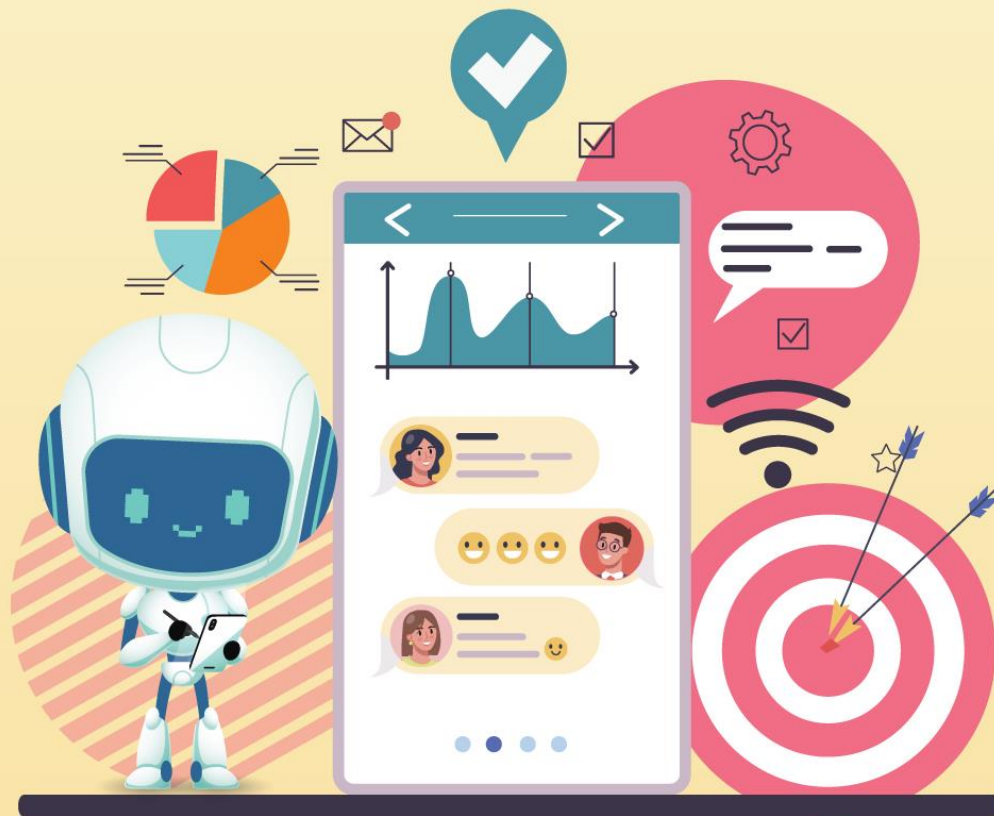
3.1 การปรับปรุงกฎหมายและแนวปฏิบัติทางการค้า (Law & Guidelines) เพื่อกำกับดูแลธุรกิจในระบบเศรษฐกิจดิจิทัล ทั้งการศึกษาและปรับปรุง พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 เพื่อให้สามารถกำกับดูแลธุรกิจในระบบเศรษฐกิจดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาและปรับปรุงเกณฑ์ผู้ประกอบการซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดให้สามารถกำกับดูแลให้มีการใช้อำนาจเหนือตลาดโดยมิชอบ

3.2 การพัฒนาระบบการสืบสวนสอบสวนและการกำหนดแนวปฏิบัติทางการค้าเพิ่มขึ้น เพื่อให้สามารถกำกับดูแลธุรกิจดิจิทัลที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงรูปแบบที่รวดเร็วให้สามารถแข่งขันกันได้อย่างเป็นธรรม

3.3 การสร้างฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และเครื่องมือในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลตลาดสินค้าและบริการของทุกธุรกิจ พฤติกรรมทางการค้าในระบบเศรษฐกิจดิจิทัลที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจต่างประเทศที่มำดำเนินธุรกิจในประเทศไทย ซึ่งการจัดให้มีระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อรวบรวมข้อมูลและสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และครบถ้วน เพื่อให้สามารถกำกับดูแลพฤติกรรมทางการค้า ซึ่งมีแนวโน้มที่อาจก่อให้เกิดการผูกขาด การตกลงร่วมกัน หรือการใช้อำนาจตลาดในการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมเพิ่มมากขึ้น

นอกจาก**สำนักงาน กวค.** ที่คอยติดตามและกำกับดูแลในธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลให้เกิดการแข่งขันทางการค้าอย่างเป็นธรรมแล้ว ในปัจจุบัน**สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.)** ได้มีการจัดทำ (ร่าง) พระราชกฤษฎีกาการประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ต้องแจ้งให้ทราบ พ.ศ. โดยผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา และจัดให้มีการนำเสนอและชี้แจงสาระสำคัญเพื่อสร้างความเข้าใจต่อสาธารณชน ตลอดจนเปิดรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อ (ร่าง) พระราชกฤษฎีกาฯ จากทุกภาคส่วนและประชาชนทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม 2565 ที่ผ่านมา เพื่อให้มีความครบถ้วนและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นก่อนเข้าสู่กระบวนการพิจารณาในลำดับถัดไป ทั้งนี้ สำนักงาน กวค. ได้มีส่วนร่วมในการประชุมชี้แจงรายละเอียดแก่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 13) เกี่ยวกับ (ร่าง) พระราชกฤษฎีกาฯ ตั้งแต่วันที่ 1 - 24 กุมภาพันธ์ 2565 และได้ร่วมกำหนดประเภทธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัล ตลอดจนแสดงความคิดเห็นต่อ (ร่าง) พระราชกฤษฎีกาฯ ด้วย

นอกจากนี้ (ร่าง) พระราชกฤษฎีกาการประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ต้องแจ้งให้ทราบ พ.ศ. (สำหรับใช้ประกอบการรับฟังความคิดเห็น 10 มีนาคม 2565) มีรายละเอียดในหมวด 4 ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐ กำหนดให้มี **“คณะกรรมการร่วมระหว่างหน่วยงานของรัฐ”** โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เป็นหนึ่งในคณะกรรมการร่วม และคณะกรรมการร่วมมีอำนาจหน้าที่ เช่น ให้ความเห็น คำแนะนำ และคำปรึกษาแก่คณะกรรมการ และผู้อำนวยการในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกฤษฎีกานี้ สอดส่องดูแล ให้ความเห็น คำแนะนำ และคำปรึกษาแก่หน่วยงานของรัฐและหน่วยงานภาคเอกชนที่ได้รับผลกระทบจากการใช้บังคับพระราชกฤษฎีกานี้ พิจารณาและวินิจฉัยกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่ประกันความโปร่งใสและเป็นธรรม ให้คำแนะนำการกำหนดลักษณะของบริการแพลตฟอร์มดิจิทัล และประสานให้เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น

ทั้งนี้ คาดว่า (ร่าง) พระราชกฤษฎีกาการประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ต้องแจ้งให้ทราบ พ.ศ. จะเริ่มมีผลใช้บังคับในเร็ว ๆ นี้ เพื่อเป็นกรอบในการดูแลการประกอบธุรกิจบริการแพลตฟอร์มดิจิทัล ให้เกิดความมั่นคงปลอดภัย น่าเชื่อถือ โปร่งใส และผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองที่เป็นธรรม ตลอดจนต้องยอดให้เกิดการพัฒนามาตรฐานหรือกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศในอนาคต

กูรูบอก

การกำกับดูแล

พฤติกรรมกรรมการแข่งขันทางการค้า

ในระบบ เศรษฐกิจดิจิทัล

นายสมศักดิ์ เกียรติชัยลักษณ์

กรรมการการแข่งขันทางการค้า

ปัจจุบันโครงสร้างเศรษฐกิจของโลกเป็นระบบตลาดดิจิทัล โดยธุรกิจที่ใช้เทคโนโลยีขนาดใหญ่ (Giant Technology) มักดำเนินธุรกิจในรูปแบบแพลตฟอร์มขนาดใหญ่และอยู่ในสถานะ Gateways/ Gatekeepers ที่มีอำนาจตลาดมากและสามารถควบคุมการเข้าสู่ตลาดดิจิทัลของผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นได้ ทำให้ธุรกิจเหล่านั้นมีความสามารถในการแข่งขันสูงกว่าคู่แข่งรายอื่นที่เป็นแพลตฟอร์มขนาดเล็ก จนอาจนำไปสู่พฤติกรรมกรรมการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งจะเกิดผลลัพธ์คือความไม่มีประสิทธิภาพในตลาดดิจิทัลและจะส่งผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศต่าง ๆ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้า รวมทั้งกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำกับดูแลพฤติกรรมทางการค้าในตลาดดิจิทัลอย่างเข้มงวด

ในการกำกับดูแลและรักษาความเป็นธรรมในการแข่งขันของระบบเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งหมายถึง ตลาดแพลตฟอร์มนั้น สหภาพยุโรป (EU) ได้เล็งเห็นความสำคัญของการกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้าในตลาดแพลตฟอร์ม โดยมีการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าอย่างเข้มงวด แต่ปัจจุบันอาจไม่ครอบคลุมพฤติกรรมทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมของแพลตฟอร์มขนาดใหญ่ที่โครงสร้างตลาดมีผู้ประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ อยู่ในสถานะ Gateways/ Gatekeepers จำนวนน้อยราย ดังนั้น EU จึงได้ออกกฎหมาย Digital Market Act (DMA) ที่สอดคล้องกับกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของสหภาพยุโรป เพื่อให้เกิดการกำกับดูแลตลาดแพลตฟอร์มได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และลดผลกระทบด้านการแข่งขันในตลาดแพลตฟอร์ม จนนำไปสู่ประโยชน์ต่อผู้บริโภคและเศรษฐกิจโดยรวม

ดังนั้น การกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้าในตลาดแพลตฟอร์มของไทยให้เกิดการแข่งขันที่เสรีและเป็นธรรมโดยใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้า จำเป็นต้องมีการพัฒนาเทคโนโลยีและเครื่องมือในการกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้าให้เป็นมาตรฐานสากล รวมทั้งพัฒนาความร่วมมือด้านการแข่งขันทางการค้าของไทยและต่างประเทศ และร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการแข่งขันทางการค้าที่เป็นธรรม โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1 กำหนดนิยามตลาดแพลตฟอร์มให้ชัดเจน โดยการทำงานร่วมกับหน่วยงานกำกับดูแลที่มีกฎหมายเฉพาะในการกำกับดูแลตลาดแพลตฟอร์ม หรือมีความเชี่ยวชาญเฉพาะในธุรกิจแพลตฟอร์ม เช่น สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

2 กำหนดแนวทางการกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้าให้เสรีและเป็นธรรม โดยดำเนินการให้ครอบคลุม 2 แนวทาง ได้แก่

1) แนวทางการป้องกันหรือป้องปราม (Ex Ante)

เพื่อมิให้เกิดพฤติกรรมกรรมการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม โดยกำหนดให้มีการแจ้งข้อมูลของผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์ม และกำหนดข้อห้ามการกระทำที่อาจเป็นการผูกขาด การจำกัดหรือลดการแข่งขัน ซึ่งจะต้องใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าและกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องร่วมกัน

2) แนวทางการกำกับดูแล (Ex Post)

เพื่อกำกับดูแลพฤติกรรมกรรมการแข่งขันทางการค้าที่เกิดขึ้นในตลาดแพลตฟอร์มให้มีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม โดยการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าอย่างเข้มงวด

3 พัฒนาเครื่องมือในการกำกับดูแลพฤติกรรมกรรมการแข่งขันทางการค้า รวมทั้งการปรับปรุงพัฒนากฎหมายการแข่งขันทางการค้าและกฎหมายเฉพาะอื่น ๆ เพื่อให้สามารถกำกับดูแลโครงสร้างตลาดได้อย่างครบถ้วนตลอดห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลพฤติกรรมทางการค้าของตลาดแพลตฟอร์มให้มีการแข่งขันที่เสรีและเป็นธรรม สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกอบธุรกิจแพลตฟอร์มขนาดเล็กในประเทศไทย ให้สามารถแข่งขันได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

ปรับ Meituan จำนวน 3,442 ล้านหยวน ฐานผูกขาดตลาดจัดส่งอาหารบนแพลตฟอร์มออนไลน์

เมื่อต้นเดือนตุลาคม 2564 สำนักบริหารการกำกับดูแลตลาดแห่งรัฐของจีน (State Administration for Market Regulation: SAMR) ออกแถลงการณ์ลงโทษปรับเงิน “เหม่ยทววน (Meituan)” บริษัทยักษ์ใหญ่ในธุรกิจจัดส่งอาหารบนแพลตฟอร์มออนไลน์ เป็นจำนวนเงิน 3,442 ล้านหยวน (ประมาณ 18,000 ล้านบาท) โดยสาเหตุเกิดจากบริษัท เหม่ยทววน มีพฤติกรรมบั่นบังคับร้านอาหาร ดังนี้

1 ให้ลงนามข้อตกลงความร่วมมือ ที่มีลักษณะผูกขาดทางการค้า

2 มีการเรียกเก็บเงินมัดจำ จากร้านอาหาร

3 มีการใช้นโยบาย “เลือกหนึ่งจากสอง (Pick One from Two)”

โดยให้ผู้ประกอบการจำหน่ายอาหารที่เข้าร่วมเลือกอยู่ได้เพียงหนึ่งแพลตฟอร์มเท่านั้นในฐานะเป็น **Exclusive Distribution Channel**¹ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวถือเป็นการกีดกันคู่แข่งและจำกัดการแข่งขันในตลาด

สำนักบริหารการกำกับดูแลตลาดแห่งรัฐของจีน ได้วิเคราะห์พฤติกรรมดังกล่าวของบริษัท เหม่ยทววน แล้วพบว่า เป็นพฤติกรรม การใช้อำนาจเหนือตลาดโดยมิชอบ ที่ส่งผลกระทบต่อการแข่งขัน และทำลายสภาพแวดล้อมในการแข่งขัน ตลอดจนผลประโยชน์ของผู้ค้าและผู้บริโภคบนแพลตฟอร์มออนไลน์จัดส่งอาหาร จึงมีบทลงโทษ ดังนี้

- 1 ปรับเงิน จำนวน 3,442 ล้านหยวน ซึ่งคิดเป็น 3% ของรายได้ในปี 2563
- 2 สั่งให้คืนเงินที่เรียกเก็บเป็นกรณีพิเศษกับร้านอาหารเป็นจำนวนเงิน 1,290 ล้านหยวน
- 3 สั่งให้ปรับอัตราค่าคอมมิชชั่นและอัลกอริทึมให้ดีขึ้น ตลอดจนคุ้มครองผลประโยชน์ตามกฎหมายของธุรกิจอาหารขนาดเล็ก - กลางบนแพลตฟอร์มออนไลน์
- 4 สั่งให้เพิ่มค่าแรงแก่ผู้รับ - ส่งอาหารให้สูงกว่าค่าแรงขั้นต่ำของประเทศ และจัดหาสวัสดิการ ตลอดจนยินยอมให้จัดตั้งสหภาพแรงงาน

ทั้งนี้ หากพบพฤติกรรมดังกล่าวในประเทศไทยอาจจะเข้าข่ายการกระทำความผิดตาม พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 แต่อย่างไรก็ตาม สำนักงาน กทค. ได้เฝ้าระวังและติดตามพฤติกรรมลักษณะดังกล่าวอย่างใกล้ชิด

¹ Exclusive Distribution Channel คือ การเลือกคนกลางที่ดีที่สุดรายเดียวในพื้นที่หนึ่ง เช่น จัดหาคนกลางเพียงรายเดียวที่มีความพร้อมทั้งเงินทุน สถานที่ บุคลากร และอำนาจในพื้นที่ มาเป็นคนกลาง (ตัวแทน) ของพื้นที่นั้น ๆ

มองโลก แข่งขัน

COMPETITION FOCUS
สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

ที่ปรึกษา : นายมนยศ วรรณะภูติ
บรรณาธิการ : ว่าที่ร้อยเอกณัฐพล พิ้วประเสริฐ
กองบรรณาธิการ : นายธีรวัฒน์ ทิพย์รัตน์ ประธานคณะทำงาน
นางสาวเกศดา สุทธิรัตน์ คณะทำงาน
นางสาวพรรัตน์ มุ่ยละมัย คณะทำงาน
นางสาวน้ำหวาน ศรีบุญเรือง เลขาธิการคณะทำงาน
นายปกรณนันทน์ งามสันติวงศ์ ผู้ช่วยเลขาธิการคณะทำงาน

จัดทำโดย : ฝ่ายเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วม
โทร 0 2199 5411 อีเมล advocacy@tcct.or.th

0 2199 5400

สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า (สำนักงาน ทคต.)
TRADE COMPETITION COMMISSION OF THAILAND (TCCT)
www.tcct.or.th | info@tcct.or.th

Website

Fanpage

Line Official

YouTube